

N:o 147.

Af herr **E. Hammarlund**, om ändring af § 3 lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm m. m.

I lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903 stadgas i § 3, första stycket, följande:

»Öfverstyrelsen utgöres af ledamöter, utsedda af skolråden, Stockholms stads konsistorium och stadsfullmäktige sålunda, att hvarje skolråd äfvensom konsistorium väljer en ledamot samt stadsfullmäktige bland stadens till fullmäktige valbara inbyggare välja lika många ledamöter som hela antalet af de utaf skolråden valde.»

Häraf framgår, att hvad beträffar de ledamöter, hvilka väljas af skolråden och Stockholms stads konsistorium, inga närmare bestämmelser äro angifna, utan hafva vederbörande valdelegationer full frihet att välja den, som anses för uppdraget lämpligast, vare sig man eller kvinna, vare sig till stadsfullmäktig valbar eller icke valbar.

Annorlunda ställer det sig med afseende på de ledamöter, hvilka stadsfullmäktige skola utse. Stadsfullmäktige äga nämligen välja endast »bland stadens *till fullmäktige valbara* inbyggare». Genom denna formulering hafva två onödiga och olämpliga inskränkingar skett.

För det första äro stadsfullmäktige alldeles förhindrade att i folkskoleöfverstyrelsen invälja någon kvinna, äfven om en för uppdraget aldrig så kvalificerad skulle finnas att tillgå. Enligt förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm § 5 kunna nämligen endast *män* väljas till stadsfullmäktige. En dylik begränsning är, när det gäller värdandet af folkskolans angelägenheter, emellertid föga på sin plats. Sedan år 1889 har ock, enligt Kungl. Maj:ts och Riksdagens beslut, kvinna kunnat få inväljas i skolråd. De skäl, som på sin tid anfördes för denna reform, kunna ock

åberopas för en sådan ändring, att stadsfullmäktige må, om de så finna lämpligt, välja kvinna i folkskoleöfverstyrelsen, likaväl som det hittills varit och allt fortfarande är skolråd obetaget att göra dylikt val — en rätt, hvaraf dock ännu aldrig något skolråd i Stockholm begagnat sig.

Folkskoleöfverstyrelsen i Stockholm handhafver i allmänhet alla de angelägenheter, hvilka i rikets öfriga skoldistrikt åligga skolråden. Till stöd för den meningen, att det kunde vara lämpligt, att i öfverstyrelsen finnes åtminstone någon kvinnlig ledamot, må det vara tillräckligt att erinra därom, att direkt under folkskoleöfverstyrelsen lyda icke mindre än 700 kvinnliga lärarekrafter, att antalet flickor, som undervisas vid de under öfverstyrelsen lydande skolorna, stiger till omkring 13,000, samt att bland undervisningsämnena i Stockholms folkskolor märkas kvinnlig slöjd samt huslig ekonomi.

Den andra obehöfliga och onyttiga begränsning, som uppstår genom nuvarande stadgandet, är en följd af bestämmelsen i § 15 af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm. Enligt nämnda paragraf kunna till stadsfullmäktige bland andra icke väljas tjänstemän, »hvilka i och för sina befattningar äro inför stadsfullmäktige eller under dem ställda nämnder eller afdelningar redo skyldiga».

Det synes vara alldeles i sin ordning, att dylik tjänsteman icke får väljas till stadsfullmäktig. Men däremot torde inga principiella betänkligheter kunna åberopas till stöd för att en under en annan nämnd ställd tjänsteman icke skulle kunna, om stadsfullmäktige så funne lämpligt, inväljas i folkskoleöfverstyrelsen. Tvärtom tala många skäl för lämpligheten af att t. ex. en under hälsovårdsnämnden stående auktoritet i hygieniska frågor eller t. ex. en under stadens byggnadskontor stående, i skolbyggnadstekniska frågor förfaren person kunde inväljas i öfverstyrelsen, hvarigenom den erfarenhet, dessa hvar på sitt område vunnit i stadens tjänst, kunde komma kommunen ytterligare till godo.

De ordalag, hvilka blifvit i lagen af den 15 maj 1903 valda beträffande de ledamöter, som utses af stadsfullmäktige, hafva uppenbarligen tillkommit för att vinna likställighet mellan nämnda lag samt § 38 af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm. I denna paragraf stadgas: »Till ledamöter eller suppleanter [i stadens nämnder och afdelningar] kunna väljas såväl ledamöter af stadsfullmäktige som ock andra stadens inbyggare, som äro till fullmäktige valbara.»

Beträffande fattigvårdsnämnden är emellertid genom kungl. förordningen den 22 mars 1889 medgifvet, att äfven kvinna kan få inväljas. Och hvad angår folkskoleöfverstyrelsen, som endast delvis utses af stadsfull-

mäktige, finnas ännu mindre skäl att hålla därpå, att endast till stadsfullmäktige valbar skulle af stadsfullmäktige kunna inväljas, helst skolråden vid sina val icke äro bundna af en dylik begränsning, hvadan det redan med nuvarande bestämmelser kan inträffa, att i folkskoleöfverstyrelsen sitta personer, som icke äro valbara till stadsfullmäktige.

Folkskoleöfverstyrelsen i Stockholm har närmast den befogenhet, som i rikets öfriga skoldistrikt tillkommer skolråd, ehuru i vissa afseenden åtskilligt utsträckt. Det tyckes då vara i sin ordning, att som kvalifikationsvillkor för de af stadsfullmäktige valde uppställas, att de skola vara valbara till skolråd. Därigenom vinnes likformighet med förhållandena i öfriga skoldistrikt: kvinna skulle kunna inväljas i öfverstyrelsen, likaså en tjänsteman, hvilken är anställd vid någon af stadens många öfriga verk och inrättningar.

Men om en dylik ändring göres i § 3 af lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm, torde ett litet tillägg böra ske vid § 38 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, så att kommunalförordningen ej kommer att stå i strid med lagen angående folkskoleväsendet.

Jag får alltså hemställa,

att Riksdagen måtte besluta:

dels att första stycket af § 3 i lag angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903 må erhålla följande ändrade lydelse: »Öfverstyrelsen utgöres af ledamöter, utsedda af skolråden, Stockholms stads konsistorium och stadsfullmäktige sålunda, att hvarje skolråd äfvensom konsistorium väljer en ledamot, samt stadsfullmäktige bland stadens till skolrådsledamöter valbara inbyggare välja lika många ledamöter som hela antalet af de utaf skolråden valde»;

dels att till § 38 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 göres följande tillägg: »Om val af ledamöter i öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor stadgas särskildt».

I fall det skulle anses olämpligt, att för val, som sker inom en kommunal representation, kvalifikationsvillkor uppställas, hvilka hänföra sig till kyrkostämmoförordningen, tillåter jag mig *alternativt* föreslå, att den omordade valbarheten utsträcker till i likhet med hvad nu gäller för kvinnlig ledamot i fattigvårdsnämnden, alltså till personer, som äro be-

rättigade att i val af stadsfullmäktige deltaga. De af mig åsyftade önskningsmålen skulle äfven på detta sätt varda uppnådda. Enligt detta alternativ borde ofvannämnda stycke af § 3 i lag angående folkskoleväsendet i Stockholm erhålla följande lydelse:

»Öfverstyrelsen utgöres af ledamöter — — — —
samt stadsfullmäktige bland stadens vid fullmäktigeval
röstberättigade inbyggare välja» o. s. v.

I öfrigt lika med ofvanstående.

Stockholm den 28 januari 1905.

Emil Hammarlund.
